

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI MAKTABLARARO TRANSMILLIY HAMKORLIK: SIFATNI TA'MINLASH VA TA'LIM NATIJALARINI MONITORING QILISH MEXANIZMLARI

Mo'minova Nargiza Usmon qizi

Chiroqchi tumani MMTB ga qarashli

27-sonli maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi,

Qarshi xalqaro universiteti talabasi

E-mail: muminovanargiza87@gmail.com

Tel: +998 91 563 67 21

Telegram: @NargizaUsmonovna

Annotatsiya: Mazkur tezisda raqamli platformalar asosida maktablararo transmilliy hamkorlikni tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Xalqaro ta'lim standartlari va kompetensiyaviy yondashuv doirasida umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'rtasida qo'shma onlayn modullar, virtual akademik mobillik va loyiha asosidagi hamkorlikni joriy etish imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, ta'lim natijalarini monitoring qilish, baholash mezonlarini uyg'unlashtirish hamda sifatni ta'minlash mexanizmlarining maktab bosqichida qo'llash modeli taklif etiladi. Tadqiqot natijalari maktab ta'limida transmilliy integratsiyani kuchaytirish va o'quvchilarning global kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: transmilliy ta'lim, maktablararo hamkorlik, raqamli platformalar, akademik mobillik, kompetensiyaviy yondashuv, ta'lim sifatini ta'minlash, monitoring tizimi, global kompetensiyalar

Kirish

Global integratsiya jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda ta'lim tizimlarining xalqaro standartlarga moslashuvi zamonaviy ta'lim makonida transmilliy hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda. An'anaviy ravishda transmilliy ta'lim va qo'shma dasturlar asosan oliy ta'lim tizimi doirasida rivojlanib kelgan bo'lsa-da, bugungi kunda mazkur jarayon umumiy o'rta ta'lim bosqichini ham qamrab olishi zarurati yuzaga kelmoqda. Chunki global kompetensiyalar, raqamli savodxonlik va madaniyatlararo muloqot ko'nikmalari aynan maktab bosqichidan boshlab shakllantiriladi.

Raqamli platformalarning keng imkoniyatlari maktablar o'rtasida geografik chegaralarsiz hamkorlikni yo'lga qo'yish, qo'shma o'quv modullarini ishlab chiqish, loyiha asosidagi ta'limni transmilliy darajada amalga oshirish hamda virtual akademik mobillikni tashkil etish imkonini bermoqda. Biroq maktablararo transmilliy hamkorlikni tizimli ravishda tashkil etish, ta'lim natijalarini o'zaro uyg'unlashtirish va sifatni ta'minlash mexanizmlarini ishlab chiqish masalalari yetarli darajada ilmiy-metodik asoslanmagan.

Shu munosabat bilan mazkur tadqiqotda raqamli platformalar asosida maktablararo transmilliy hamkorlikni yo'lga qo'yish modeli, uning tashkiliy-pedagogik shartlari hamda ta'lim natijalarini monitoring qilish mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'rtasida xalqaro standartlarga mos, raqamli vositalar orqali amalga oshiriladigan hamkorlik modelini ishlab chiqish hamda uning ta'lim sifati va o'quvchilarning global kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini asoslashdan iborat.

Transmilliy ta'lim va maktablararo hamkorlikning nazariy asoslari. Transmilliy ta'lim (transnational education) tushunchasi ta'lim xizmatlarining bir davlat hududidan

tashqarida tashkil etilishi, o'quv dasturlari, akademik standartlar va baholash tizimlarining xalqaro darajada uyg'unlashuvi bilan tavsiflanadi. Dastlab ushbu model oliy ta'lim doirasida – qo'shma (ikki diplomli) dasturlar, filial kampuslar va akkreditatsiyalangan xorijiy modullar orqali shakllangan. Biroq zamonaviy ta'lim paradigmasi shuni ko'rsatmoqdaki, global kompetensiyalarni shakllantirish jarayoni maktab bosqichidan boshlanishi zarur. Kompetensiyaviy yondashuv nazariyasiga ko'ra, ta'limning asosiy maqsadi bilimni o'zlashtirishdan ko'ra, uni amaliy vaziyatda qo'llay olish, muammoni hal qilish, tanqidiy fikrlash va madaniyatlararo muloqotga kirisha olish qobiliyatini shakllantirishdan iborat. Aynan shu jihatlar transmilliy ta'limning maktab bosqichida joriy etilishini dolzarb etadi. Chunki raqamli muhitda voyaga yetayotgan o'quvchilar global axborot maydonining bevosita ishtirokchisiga aylanmoqda.

Raqamli platformalar (videokonferensiya tizimlari, virtual sinflar, LMS platformalari, hamkorlikka asoslangan onlayn loyiha muhiti) ta'lim jarayonini transchegaraviy shaklda tashkil etish imkonini bermoqda. Bu esa maktablar o'rtasida qo'shma o'quv modullarini ishlab chiqish, parallel baholash mezonlarini qo'llash hamda o'quvchilarning o'zaro tajriba almashinuvini ta'minlash imkoniyatini yaratadi. Nazariy jihatdan bunday model konstruktivizm, sotsial-interaktiv o'qitish hamda loyiha asosidagi ta'lim tamoyillariga tayanadi.

Shuningdek, sifatni ta'minlash nazariyasi nuqtayi nazaridan qaralganda, transmilliy hamkorlik doirasida o'quv natijalarini aniqlashtirish, baholash indikatorlarini uyg'unlashtirish va monitoring tizimini ishlab chiqish muhim hisoblanadi. Maktab bosqichida bu jarayon o'quvchilarning funksional savodxonligi, raqamli kompetensiyasi va global fuqarolik ko'nikmalarini baholash mezonlari orqali amalga oshirilishi mumkin.

Shunday qilib, transmilliy ta'limning maktab bosqichiga adaptatsiyasi nazariy jihatdan kompetensiyaviy yondashuv, raqamli pedagogika va sifatni ta'minlash tamoyillarining integratsiyasiga asoslanadi. Bu esa maktablararo hamkorlikni tizimli, barqaror va natijador shaklda tashkil etish uchun metodik asos yaratadi.

Sifatni ta'minlash va ta'lim natijalarini monitoring qilish mexanizmlari. Maktablararo transmilliy hamkorlikni samarali tashkil etish jarayonida sifatni ta'minlash masalasi markaziy o'rin tutadi. Agar qo'shma raqamli modullar, virtual darslar va loyiha faoliyati aniq mezonlar asosida baholanmasa, hamkorlik tizimli natija bermaydi. Shu bois taklif etilayotgan modelda sifatni ta'minlash uch darajada amalga oshiriladi: mazmuniy daraja, jarayon darajasi va natija darajasi.

Mazmuniy darajada o'quv modullarining xalqaro standartlarga mosligi, kompetensiyaviy yondashuv asosida ishlab chiqilgani hamda fanlararo integratsiyani ta'minlashi tahlil qilinadi. O'quv maqsadlari aniq o'lchanadigan ko'rsatkichlar asosida belgilanishi zarur. Har bir modulda shakllantiriladigan kompetensiyalar oldindan aniqlanadi va baholash mezonlari bilan bog'lanadi. Bu yondashuv ta'lim natijalarining shaffofligini ta'minlaydi. Jarayon darajasida hamkorlikning tashkiliy mexanizmlari monitoring qilinadi. Raqamli platformalardagi ishtirok faolligi, o'quvchilarning loyiha jarayonidagi roli, muloqot sifati hamda topshiriqlarni bajarish dinamikasi muntazam tahlil qilinadi. Ushbu bosqichda analitik vositalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, virtual sinf platformalaridagi statistika, topshiriqlarni topshirish vaqti, ishtirok darajasi kabi ko'rsatkichlar jarayon samaradorligini baholash imkonini beradi.

Natija darajasida esa o'quvchilarning shakllangan kompetensiyalari baholanadi. Bunda an'anaviy nazorat shakllari bilan cheklanib qolmasdan, loyiha portfoliolari, taqdimotlar, refleksiya yozuvlari va o'zaro baholash mexanizmlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Baholash mezonlari hamkor maktablar tomonidan birgalikda ishlab chiqiladi va yagona rubrika asosida qo'llaniladi. Bu esa natijalarni solishtirish va tahlil qilish imkonini beradi.

Monitoring tizimi uzluksizlik tamoyiliga asoslanadi. Hamkorlik jarayonida oraliq tahlillar o'tkazilib, aniqlangan kamchiliklar tezkor ravishda bartaraf etiladi. Yakuniy bosqichda esa umumiy tahliliy hisobot tayyorlanadi. Ushbu hisobotda o'quv natijalari, kompetensiya o'sishi dinamikasi, raqamli faollik ko'rsatkichlari hamda metodik xulosalar aks ettiriladi.

Taklif etilayotgan sifatni ta'minlash modeli maktablararo transmilliy hamkorlikni faqat tashkiliy loyiha emas, balki natijaga yo'naltirilgan pedagogik tizim sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuv orqali raqamli platformalar imkoniyatlari pedagogik maqsadlar bilan uyg'unlashtiriladi va o'quvchilarning global kompetensiyalarini rivojlantirish jarayoni ilmiy asoslangan monitoring mexanizmi bilan qo'llab-quvvatlanadi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli platformalar orqali maktablararo transmilliy hamkorlikni tashkil etish umumiy o'rta ta'lim tizimida global integratsiyani kuchaytirishning samarali mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Taklif etilgan model qo'shma o'quv modullarini ishlab chiqish, virtual akademik mobillikni yo'lga qo'yish hamda ta'lim natijalarini yagona mezonlar asosida monitoring qilish imkonini beradi. Sifatni ta'minlashning mazmuniy, jarayon va natija darajalarida olib borilishi hamkorlikning barqarorligini ta'minlaydi. Mazkur yondashuv o'quvchilarning raqamli savodxonligi, madaniyatlararo muloqot ko'nikmalari va global kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi hamda maktab ta'limida transmilliy integratsiyaning ilmiy-amaliy modelini shakllantirishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Altbach Philip G., Knight Jane. The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. – Journal of Studies in International Education. – 2007. – Vol. 11(3–4). – pp. 290–305.
2. European Association for Quality Assurance in Higher Education. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). – Brussels: ENQA, 2015.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi".
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 6-iyuldagi 421-son qarori. "O'zbekiston Respublikasi va xorijiy hamkor oliy ta'lim tashkilotlarining qo'shma ta'lim dasturlari asosida ta'lim faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risida".
5. OECD. Global Competency for an Inclusive World. – Paris: OECD Publishing, 2018.